

Sabiedriskā apspriešana — Valodu lietojums ES iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās

Sabiedriskā apspriešanās - 23/07/2018

Sabiedriskā apspriešana — Valodu lietojums ES iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās [1]
Pamatinformācija

Valoda ir galvenais mūsu saziņas instruments. Eiropas Savienība — ar 28 dalībvalstīm, 24 oficiālajām valodām un vairāk nekā 500 miljoniem iedzīvotāju — ir apņēmusies ievērot un aizsargāt lingvistisko dažādību, kas ir mūsu kultūras mantojuma daļa. Šīs apņemšanās ir jo īpaši izklāstītas ES līgumos [2] un ES Pamattiesību hartā [3].

Tāpēc valodām, ko lieto ES iestādes saziņā ar lietotājiem, ir ļoti liela nozīme. Šajā jomā ir noteiktas dažas īpašas ar valodu saistītas tiesības. ES iedzīvotāji var rakstīt jebkurai ES iestādei oficiālajā valodā pēc savas izvēles, un viņiem ir tiesības saņemt atbildi tajā pašā valodā [4]. Visi ES tiesību akti ir jāpublicē visās oficiālajās valodās, lai sabiedrībai būtu vairāk iespēju izprast tiesību aktus, kuri to reglamentē. Ārpus šiem īpašajiem gadījumiem ES iestādēm ir noteikta rīcības brīvība saistībā ar valodu lietojumu īpašās situācijās. Tas, kā šīs iestādes izmanto šo rīcības brīvību, ir labas pārvaldības jautājums.

Oficiālo valodu skaits ir palielinājies no četrām (1958. gadā) līdz 24 valodām pašlaik. Tas rada daudz problēmu ES valstu pārvaldes iestādēm. Starp biežāk minētajām praktiskajām grūtībām, kas rodas, ir palielinātas tulkošanas izmaksas, lēnāka lēmumu pieņemšana un atšķirības starp versijām dažādās valodās. Tiek apgalvots, ka lingvistiskajai dažādībai un valodu vienlīdzībai nebūtu jābūt absolūtai un ka tai ir jābūt samērīgai ar administratīvo efektivitāti un budžeta ierobežojumiem.

Tā kā daudzi ES iedzīvotāji runā tikai vienā oficiālajā valodā (vai dažās oficiālajās valodās) [5], oficiālo valodu lietojuma ierobežojumi samazina iedzīvotāju spēju mijiedarboties ar ES iestādēm. Ir svarīgi nodrošināt, ka visi valodu lietojuma ierobežojumi ir samērīgi un godīgi. Piemēram, ES iestādēm un struktūrām būtu rūpīgi jāapsver situācijas, kurās ir pieņemami sazināties vai darbā izmantot tikai vienu vai dažas oficiālās valodas.

Pēdējos gados Ombuds ir pētījis valodu politiku dažās atsevišķās ES iestādēs. Viens no izdarītajiem secinājumiem bija tāds, ka ES iestādes var likumīgi ierobežot valodu lietojumu iekšējā saziņā un dokumentos [6]. Cits secinājums bija tāds, ka valodu ierobežojumus var likumīgi piemērot administratīvās procedūrās ar ārējām ieinteresētajām personām, piemēram, publiskos konkursos un uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus, kuros ES mijiedarbojas tikai ar kādu konkrētu ieinteresēto personu grupu. Tomēr Ombuds norāda, ka ir būtiskas neatbilstības starp iestādēm: pašlaik valodu ierobežojumi un attiecīgā gadījumā noteikumi atšķiras dažādās ES iestādēs. Tā kā nav skaidru noteikumu un pienācīga

pamatojuma ierobežotu valodu režīmu piemērošanai, nav pārsteidzoši tas, ka sabiedrībā var būt apjukums.

Joma, kas rada īpašas bažas, ir valodu lietojums iestāžu tīmekļa vietnēs, kuras ir viens no pirmajiem informācijas avotiem cilvēkiem, kas interesējas par ES politiku un programmām. Šķiet, ka katra ES iestāde pati lemj par to, vai tās ES tīmekļa vietne tiks tulkota (un, ja tiks, kuras daļas un kurās valodās). Ja tīmekļa vietnes nav pieejamas visās oficiālajās valodās, informāciju var būt grūti vai neiespējami iegūt lielai daļai sabiedrības.

Cita joma, kas rada bažas, ir saistīta ar sabiedriskām apspriešanām, kas paredzētas sabiedrības viedokļu apkopošanai par jaunu politiku vai iespējamiem tiesību aktu priekšlikumiem. Valodu ierobežojumi šādās sabiedriskās apspriešanās var būtiski ierobežot parastu sabiedrības locekļu spēju iesaistīties šādās apspriešanās.

Uzaicinājums iesniegt komentārus

Ombuds vēlas veicināt diskusiju par to, kā ES iestādes varētu vislabāk sazināties ar sabiedrību, lai rastu pieņemamu līdzsvaru starp nepieciešamību ievērot un atbalstīt lingvistisko dažādību, no vienas puses, un administratīvajiem un budžeta ierobežojumiem, no otras puses.

Lai sāktu šo diskusiju, Ombuds aicina sabiedrību atbildēt uz turpmāk minētajiem jautājumiem.

I. Valodu ierobežojumu noteikumi un prakse

1. Nav pietiekami pārredzams (pastāv tikai daži formāli noteikumi) tas, kā dažādas ES pārvaldes sadaļas dara pieejamu informāciju dažādās ES oficiālajās valodās. Tas ietver, piemēram, kritērijus, kurus izmanto, lemjot par to, kuru(-as) valodu(-as) izmantot konkrētā kontekstā. Kā varētu novērst šīs nepilnības? Kādi papildu kritēriji, iespējams, būtu jāpiemēro?

2. Vai katrā ES iestādē būtu jābūt savai valodas politikai, un, ja jābūt, kas būtu jāiekļauj valodas politikā? Vai šāda valodas politika būtu jāpublicē iestāžu tīmekļa vietnēs? Cik sīki izklāstītai būtu jābūt šādai politikai attiecībā uz īpašiem gadījumiem, kuros valodas(-u) izvēle ir ierobežota?

3. Vai katrā iestādē būtu jābūt politikai par apstākļiem, kādos tā varētu nodrošināt informācijas vai dokumentu tulkojumus pēc pieprasījuma? Ja jābūt, kā varētu ierobežot šādu politiku, lai izvairītos no nesamērīgām izmaksām?

II. ES tīmekļa vietnes

4. Kādi vispārēji valodas principi būtu jāpiemēro ES iestāžu tīmekļa vietnēs? Kurām ES tīmekļa vietņu daļām īpaši būtu jābūt pieejamām visās vai daudzās ES valodās?

5. Vai būtu lietderīgi publicēt kopsavilkumus par svarīgiem jautājumiem visās vai daudzās oficiālajās valodās?

6. Vai ir pieņemami konkrētos apstākļos nodrošināt materiālus tikai dažās valodās, nevis visās oficiālajās valodās? Ja ir, kādi kritēriji būtu jāizmanto, lai noteiktu, kuras valodas izvēlēties (piemēram, to cilvēku skaits, kuri runā attiecīgajā valodā, iedzīvotāju lingvistiskās dažādības līmenis ...)?

III. Sabiedriskās apspriešanas

7. Eiropas Komisija 2017. gada aprīlī pieņēma jaunus iekšējos noteikumus, kuri paredz, ka dokumenti saistībā ar sabiedriskām apspriešanām par Komisijas gada darba programmas "prioritārām iniciatīvām" ir jāpublicē visās ES oficiālajās valodās. Pārējās sabiedriskās apspriešanas ir jādara pieejamas vismaz angļu, franču un vācu valodā. Sabiedriskās apspriešanas, "kas skar plašākas sabiedrības intereses", būtu jādara pieejamas papildu valodās. Turklāt "apspriešanās tīmekļa vietnes vai to apkopojums ir jātulko visās ES oficiālajās valodās".

Vai, jūsuprāt, šāda politika līdzsvaru vajadzību ievērot un atbalstīt lingvistisko dažādību, no vienas puses, un administratīvos un budžeta ierobežojumus, no otras puses? Vai šāda veida politiku varētu apdomīgi pieņemt citas ES iestādes?

IV. Citi jautājumi

8. Vienīgais īpašais tiesību akts par valodu lietojumu ES pārvaldē ir izdots 1958. gadā [7], kad bija sešas dalībvalstis un četras oficiālās valodas. Vai, jūsuprāt, pašreizējos apstākļos jauns tiesību akts būtu lietderīgs? Vai arī būtu labāk risināt valodu jautājumus ārpus sīki izklāstīta tiesiskā regulējuma?

9. Informācijas un dokumentu, kas jāpublicē visās ES valodās, pieaugums radīs papildu tulkošanas izmaksas. Kā jūs ieteiktu segt šīs papildu izmaksas? No kādas citas ES budžeta pozīcijas? Piešķirot papildu mērķfinansējumu no atsevišķām iesaistītajām dalībvalstīm? Citā veidā?

10. Cik lielā mērā varētu izmantot tehnoloģijas, veicot tulkojumus starp dažādām ES valodām? Tā kā mašīntulkojumi ne vienmēr ir pilnīgi precīzi, vai tā ir pieņemama cena, ko varētu maksāt par ātrāku un ekonomiskāku nekā parasti dokumentu tulkojumu nodrošināšanu?

Kā iesniegt komentārus?

Termiņš komentāru iesniegšanai ir **2018. gada 30. septembris**.

Mūsu izvēle ir, ka ziedotājiem vajadzētu izmantot on-line formā. Ja tas nav iespējams, iemaksas var veikt pa e-pastu, izmantojot mūsu kontaktu formu vai pa pastu uz:

European Ombudsman, 1 avenue du Président Robert Schuman, CS 30403, F - 67001 Strasbourg Cedex , Francija

Lūdzu, savu komentāru sākumā skaidri norādiet tematu “valodu apspriešana — SI/98/2018/TE”.

Komentārus var iesniegt jebkurā no 24 ES oficiālajām valodām.

Ombuds plāno šos komentārus padarīt pieejamus savā tīmekļa vietnē. Fiziskajām personām, kuras uzskata, ka viņu vārdus un uzvārdus nevajadzētu publicēt saskaņā ar Regulu Nr. 45/2001 par personas datu aizsardzību [8] , Ombuds par to ir jāinformē.

Ja jums ir vajadzīga papildu informācija, sazinieties ar Ombuda lietu izskatītāju *Tanja Ehnert* (tālr.: +32 2 284 67 68).

[1] Turpmāk tekstā kopā sauktas — “ES iestādes”.

[2] Līguma par Eiropas Savienību 3. panta 3. punkts.

[3] ES Pamattiesību hartas 21. un 22. pants.

[4] Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. panta 2. punkts un 24. pants, ES Pamattiesību hartas 41. panta 4. punkts.

[5] Pārskatu par ES iedzīvotāju svešvalodu prasmēm skatīt Eiropas Parlamenta stratēģijā “Eiropas daudzvalodības stratēģija: ieguvumi un izmaksas” (2016. gads), 8. lpp. Pieejama: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_EN.pdf)

[6] 6. pants Regulā Nr. 1/1958, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas, OV 1958 017, 385. lpp. (Regula Nr. 1/1958).

[7] Regula Nr. 1/1958.

[8] Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV, 2001, L 8, 1. lpp.). Skatīt arī: <http://www.ombudsman.europa.eu/en/resources/dataprotection/home.faces> .